

Referat fra ordinært partnerskabsmøde den 22. april 2025 kl. 16-18

Sted: Karens Minde Kulturhus, 1. sal, Frokoststuen

Deltagere: Jens Galby (By & Havn), Ole Damsgaard (Danmarks Naturfredningsforening), Lone Ørskov (Sydhavnstippen Naturpleje), Nina Svane-Mikkelsen (Grøn Agenda Sydhavn), Jan Fønss (SydhavnsCompagniet), Jaris Bigler (Københavns Naturskole), Giuliano Matessi (Friluftsrådet), Dorte Eren (Børnenes Dyremark), Claus Andersen (Grøn Agenda Sydhavn), Eibhlin Caimbeul (sekretariatet for Kgs Enghave Lokaludvalg).

Afbud: Erik Schjoenning (Sydhavnstippen Naturpleje), Marie Storr-Paulsen (Børnenes Dyremark), Torben (Chrisser) Christensen (Børnenes Dyremark), Ann Vikkelsø (Kgs Enghave Lokaludvalg), Hanne Bierring (Kgs Enghave Lokaludvalg)

Dagsordenspunkt	Formål	Referat
1. Valg af ordstyrer og referent		Ordstyrer: Jaris Referent: Eibhlin
2. Godkendelse af dagsorden		Godkendt med tilføjelse til pkt. 7 vedr. Affaldsstativer
3. Orientering om aktiviteter på Tippen 2025		Lone Ørskov (Sydhavnstippen Naturpleje): 14. maj og 11. juni: Naturguide kursus med Jaris som instruktør. 14.maj kl.15:30-17:00, 11.juni kl.15:30-17:00. Mødested: Naturskolen. Spred gerne ordet. Ca. 25 mennesker har reageret på tilbuddet. Nogle af de deltagende fra tidligere er kommet på "Tid på Tur"-forløb på Naturpark Amager. 3.-4. maj: Genbrugscenteret holder workshop om at lave papir med planter. Bruger nogle planter fra Tippen som eksempler. Workshopen indebærer tur på Tippen i to hold, hvor der bl.a. kigges på invasive planter, og hvor Lone fortæller om Tippen. Derudover laves der papir af genbrugspapir på Genbrugscenteret. Det er et åbent arrangement, som man har kunne tilmelde sig til gennem Genbrugscenteret. 27 april: Høslæt. Åben aktivitet 25. maj: Invasive planter. Åben aktivitet 15. juni: Høslæt. Åben aktivitet 17. august: Høslæt. Åben aktivitet - Naturpleje hver søndag fra 10-13. Mødested: Containeren, Fragtvej 9.

		Sydhavn Teater: 1.-14. september: Sydhavn Teater: The Rites of Wreckage and Waste Høstpnic: Lørdag 13. September. Børnenes Dyremark/Fårelauget: • Klipper får d. 18. maj. Man er velkommen. Annonceres ikke bredt inden, da det kan være svært at fange får, hvis der er stort publikum tilstede. Grøn Agenda Sydhavn: 10 arbejdsdage i løbet af sæsonen. Åbne, men annonceres ikke bredt. På følgende søndage kl. 10: • 27. april • 4. maj • 25. maj • 22. juni • 17. aug. • 7. sept. • 14. sept. • 5. okt. Naturskolen: En mandegruppe har booket sig ind hver tirsdag og onsdag frem til sommerferien. Foreningen hedder DareGender. De bruger hovedsageligt bålpladsen.
4. Nyt fra By & Havn		Jens Galby (By & Havn) orienterede: Der har været en større udrykning om 2-3 bådvrage, hvor Københavns Beredskab rykkede ud, fordi der var bekymring om benzin/dieseludslip. Det resulterede i, at bomme/hængelåse blev klippet. Nu er der bestilt nye F2 låse. På et tidspunkt skæres stien/sport langs Stark fri af beredskabstekniske hensyn. Hidtil har By & Havn stået for plejen af Bådehavnsgade vejlauget. Det er ved at ændre sig, så By & Havn ikke længere skal stå for plejen. Det skyldes, at Stejlepladsen ikke er tilfredse med plejen. Der skal findes en løsning på, at geder kan slippe ud. I første omgang kunne man evt. sætte en vrdefjeder på klaplågerne. Der er booket generelt eftersyn af hegn og låger. Dorthe Eren (Børnenes Dyremark): Har flyttet Dværggeder over på Børnenes Dyremark. Har en teori om, at de måske ændrer adfærd ved at blive en del af en større flok.

		Claus Andersen (Grøn Agenda Sydhavn): Kan man sætte et skræmsel op? Dorthe Eren (Børnenes Dyremark): I Irland har man forsøgt sig med halsbånd med ubehagelig lyd, når dyrene bevæger sig udenfor et geografisk afgrænset område. Jens Galby (By & Havn): Hundegården bliver inddraget ifm. Byudvikling. Kæmper pt. for at få penge til en hundegård et andet sted, selvom det er ærgerligt at inddrage noget af Tippen. Området som pt. er hundegård forbliver et grønt område pga. fund af orkidé. Claus Andersen (Grøn Agenda Sydhavn): Orkidéen Skovhullæbe findes andre steder på Tippen (især i Sommerfugleengen). Der var enighed i partnerskabet om, at det var nødvendigt med en hundegård, og man som partnerskab kunne rejse denne problematik overfor forvaltningerne, der skal udarbejde lokalplan. Der var enighed om, at de forskellige partnere bruger de kanaler, de har, for at presse på for at beholde området som hundegård. Det blev foreslået, at man evt. kunne få talt antal hunde i hundegården. Det blev besluttet, at Tippen Syder skriver et brev, hvori historikken omkring hundegården opridses, og hvor der gøres opmærksom på, at hundegården er med til at beskytte og muliggøre dyreholdet på Tippen. Det er kritisk i lyset af det publikumstryk og dyretryk, der er på Tippen. Plejeplanen og det naturfaglige notat fra Natur360 vedhæftes brevet. Brevet skal målrettes relevante i TMF og ØKF. Dorthe Eren (Børnenes Dyremark) skriver et udkast og deler i resten af partnerskabet.
5. Læskuret i sydfolden Læskuret i sydfolden væltede under en storm for længe siden, hvem fjerner den? Kan materialet evt genbruges i nordfolden? Hvordan forholder Børnenes Dyremark og By & Havn sig til en sådan løsning?		Historikken om læskuret: Børnenes Dyremark: Det var et lille, højt skur. Blev bygget dengang der var nogen, der mente, at alpakaerne ikke kunne gå sammen med fårene. Læskuret blev vist ikke brugt. Nu bruger de det store skur. Sydhavnstippen Naturpleje: Årsagen til at læskuret ikke blev brugt af de store dyr var at taget var af blik og måske blev dyrene forstyrret af høje lyde fra taget, når det

		regnede. Kan ikke vurdere om materialet fra det væltede læskur evt. kunne genbruges i nordfolden. Geder er meget glade for læ og specielt mohairgedernes ham gør, at de har ekstra brug for læ ved nedbør. Dorthe Eren (Børnenes Dyremark): Børnenes Dyremark har ikke har ressourcer til at bygge læskur i nordfolden på nuværende tidspunkt. Er blevet gjort opmærksom på alternativ form for læsted inspireret af Frilandsmuseet. Der var enighed om, at der skulle gøres noget ved det væltede læskur. Børnenes Dyremark kigger på, om det er noget, de kan tage tilbage eller alternativt bortskaffe. Hvis der er problemer med at få det fjernet, så kan Børnenes Dyremark give By & Havn besked, så finder de en løsning.
6. Tilskudsfoeding	Det blev besluttet på sidste ordinære møde, at det tages op igen på dette møde.	Dorthe Eren (Børnenes Dyremark) gav status fra vinteren: Tilskudsfoeding er kørt ud én eller to gange i vinters, da det sneede. Alpakaerne fik et par håndfulde foder. Claus Andersen (Grøn Agenda Sydhavn): Har set, at der er blevet fodret to gange. Vurderede ikke, at det var nødvendigt. Meget tyndt lag sne. Dorthe Eren (Børnenes Dyremark): Det sker, at der er medlemmer, der synes noget andet, og derfor fodrer dyrene alligevel. Det er dog meningen, at det skal igennem Fårelaugets bestyrelse. Jens Galby (By & Havn): To problematikker med tilskudsfoeding: 1. Vænner dyrene til mennesker (det er de lidt i forvejen), 2. overdrevet tilskudsfoeding er en kæmpe næringsstofberigelse. Store konsekvenser for urtevegetation på ellers næringsfattigt areal. Jo mindre næring, jo bedre. Giuliano Matessi (Friluftsrådet): Hvis der er behov for tilskudsfoeding, kan man så fjerne det, der er tilbage? Der er selvfølgelig tilføjelse af næring ved afføring, men det kunne evt. minimere. Dorthe Eren (Børnenes Dyremark): Ikke bestilt foder til Tippen. Alt skulle transporteres fra Børnenes Dyremark, hvilket har minimeret mængden af foeding.

		Det blev besluttet, at Børnenes Dyremark strammer skruen endnu mere næste år. Der var samtidig en anerkendelse af, at det er blevet bedre.
7. Affald på Tippen - Hvor blev container til jernskrot af? - Store ting på Tippen: hvordan skal vi forholde os til paller (som bliver anvendt til siddemøbler og senere bålmateriale) og f.eks. tunge møbler som slæbes ind på Tippen og efterlades der? Erik har prøvet at få det fjernet hurtigt, da f.eks. når publikum afbrænder paller ligger der mange søm tilbage fra pallerne. - Ang. affaldsstativer på Tippen. Børnenes Dyremark / fårelauget har for lang tid siden påtaget sig denne opgave. I en lang periode har CAB taget sig af det. Men kan ikke længere gøre det. Så vi har gjort det de sidste par måneder. Men vi har svært ved at finde folk nok til det. Derfor vil vi gerne have punktet på dagsordenen. Er der andre i Partnerskabet som vil overtage opgaven, eller skal vi simpelthen fjerne de 4 affaldsstativer der er? Hvis vi fjerner stativerne skal der skiltes med at besøgende tager affald med hjem eller smider det i de store 600 l. beholdere.		Containere ved Tippen: Jens Galby (By & Havn) har købt nye containere. De er dog ikke blevet mærket. Jens har bestilt klistermærker til containerne. Lone Ørskov (Sydhavnstippen Naturpleje): Skulle den til jern have lås på? Jens Galby (By & Havn): Det kan By & Havn få sat på. Jens sørger for det. Det blev besluttet, at Jens finder ud af en løsning med nøgler. Evt. F2-nøgler. Hvis man har behov for nøgle, så kan man skrive til tovholder, som videreformidler til By & Havn. Stort affald på Tippen: Jens Galby (By & Havn): Hvis man sender en SMS, så prøver Jens at prioritere, at det bliver fjernet næste dag. Det skal helst slæbes ud til en vej/spor, hvor lastbil kan komme til. Den maritime afdeling tager sig af alt på vand. Der er kortere responstid, hvis det er på land. Jens Galby (By & Havn): Prøver at styre hvilke arrangementer, der gives tilladelse til. Ring til vagttelefonen, hvis der er større forsamlinger, der ikke bør være der. Der er en forholdsordre hos Københavns Politi. Telefonnummer på vagten: 20809887 Affaldsstativer: Jens Galby (By & Havn): Send prikker med affaldsstativers placering. By & Havn tager sig af det fremadrettet. Undersøgelser har vist, at der ikke smides affald, hvis der ikke er skraldespande i et naturområde. Så Jens vil egentlig gerne rykke affaldsstativer ud til indgangene. Jaris Bigler (Københavns Naturskole): Det er lykket ovre på Kalvebod Fælled at undvære skraldespande. Hvis der ikke var affaldsstativer, tog folk det med sig. Det er dog to forskellige områder, så det er ikke til at vide med sikkerhed. Lone Ørskov (Sydhavnstippen Naturpleje): Området er meget anderledes. Det er mere

		bynært. Der er mange papkrus mv., der bliver smidt. Er overbevist om, at der vil komme mere affald ind på foldene, hvis de bliver fjernet. Jens Galby (By & Havn): I Dyrehaven er det ikke et problem. Der er kun en eller to affaldsspande.
8. Overnatning på Tippen By & Havns holdning til: Københavns Kommune vil lade hjemløse sove i parker Nyheder DR		Jens Galby (By & Havn): By & Havn er fortsat ikke interesseret i at have overnattende derude. Giuliano Matessi (Friluftsrådet): Kunne det være en idé at have shelter eller lignende på Tippen? Jens Galby (By & Havn): Det er første gang i de 15 måneder, Jens har været ansat, hvor de ikke har haft problem med hjemløse. Ønsker ikke at åbne op for det. Det kunne skabe andre problematikker. Jaris Bigler (Københavns Naturskole): Der er lige blevet sponsoreret 44 shelters til hovedstadsområdet. På den anden side af vandet er naturområdet. Der er infrastruktur til det i andre områder. Giuliano Matessi (Friluftsrådet): Har ikke indtryk af, at hjemløse bruger shelters andre steder. Kunne løse udfordringen med at små familier for eksempel kan overnatte derude. Jens Galby (By & Havn): Der er rigeligt med overnatningsmuligheder andre steder.
9. Adfærdskodeks og kommunikation Se vedhæftede adfærdskodeks, der blev udvidet i 2024		Ries hensigt med at rundsende mail i partnerskabet var at genbesøge og minde om adfærdskodekset. By & Havn har modtaget klager om enkeltperson i Tippen Syder. By & Havn gjorde det klart, at dette ikke kan fortsætte, uden at det har konsekvenser. Det kan være ødelæggende for partnerskabet. Der er ikke beføjelser fra grundejers side til at gøre noget ved klagerne på nuværende tidspunkt. Chikane eller lignende sager må tages videre med politiet, førend der er juridisk hjemmel til at gøre noget. Der var enighed om, at vi har et fælles ansvar for de frivillige kræfter i partnerskabet. Der var enighed om, at det er positivt, at der bliver kommunikeret om Tippen. Der blev identificeret følgende udfordringer:

		• Offentligheden bliver misledt omkring ejerskab over dyrene • Kritik eller forslag til andre partnere rejses i offentligheden frem for til den relevante aktør/partnerskabet • Der har været konflikter mellem enkeltpersoner Følgende løsninger blev besluttet: Uenighed drøftes i Tippen Syder og ikke udadtil. Når man laver noget arbejde, så skal dem som står for det, anerkendes for det. Det vil sige hvis man skriver et opslag på nettet om dyrene, så nævnes Børnenes Dyremark som ejer. Det oplyser folk/gør det klarere for publikum, og folk føler sig krediteret. Udfordringer bør dokumenteres, så der er noget konkret at tale ud fra. Der blev nedsat en arbejdsgruppe bestående af Jens Galby (By & Havn), Jaris Bigler (Københavns Naturskole) og Eibhlin Caimbeul (sekretariatet for Kgs Enghave Lokaludvalg), som tilbyder samtale mellem partnere i Tippen Syder. Det er et tilbud, som har til hensigt at få begge involverede parter hørt i en sag og finde konstruktive løsninger til fremadrettet praksis. Tilbuddet er kun gældende, hvis begge parter ønsker at deltage. Der tilføjes et punkt i adfærdskodekset om, at man respekterer og anerkender hinandens ansvarsområder ved at adressere dem. Eibhlin deler et udkast i Tippen Syder.
10. Skiltning/information • Pleksholderne til folderne er i stykker. Den som var nede ved broen over til Valbyparken er væk. • By & Havn infoskiltning status • Der er snart ikke flere foldere om Tippen. Skal dette prioriteres fremadrettet? • Hundegårdsskiltet er væltet flere gange og står ustabil.		By & Havn hjemkøber to stykker metalbokse til foldere. Der blev spurgt ind til om folderne blev brugt. Lone Ørskov (Sydhavnstippen Naturpleje): De bliver brugt derude. Claus Andersen (Grøn Agenda Sydhavn): Indholdet bør dog opdateres. Lone udarbejder udkast til næste møde efter sommerferien. Hun sender forbi Claus, der gerne vil give sit besyv med, inden det deles med resten af Tippen Syder. Chrisser har sat skiltet fast ved hundegården igen. Lader den ligge indtil videre i lyset af, at hundegården måske forsvinder ifm. byudvikling.

11. Forslag: Nedsættelse af kontaktgruppe Forslag fra Lone "Kan vi tale om evt oprettelse af en mindre gruppe af f.eks. to personer fra partnerskabet som vi kan henvende sig til ved spørgsmål om praktiske ting som haster. "		Punktet bortfalder. Man er altid velkommen til at sende en mail til enkelte partnere eller få tovholder til at dele med hele partnerskabet. Jens Galby (By & Havn): Hvis man sender en mail til Jens, hvor man ønsker, at han skal forholde sig til det, så send en sms om, at han skal forholde sig til det.
12. Forespørgsel fra Strøm Festival Se vedhæftede mail		Nej tak til høj elektronisk musik på Tippen. Ønsker ikke arrangementer, der ikke kan integreres i naturen. De kunne evt. undersøge, om de kan gøre det i Valbyparken i stedet. Det blev besluttet, at disse henvendelser behandles pr. mail fremadrettet med 14 dages svarfrist (udenom ferier). Det blev besluttet, at der skrives noget om dette på partnerskabets hjemmeside. At der som udgangspunkt er to årlige møder, men man kan få et svar indenfor 14 dage, hvis det er nødvendigt af hensyn til henvendelsens karakter.
13. Jordforurening Se mail fra Eibhlin om jordforurening vedhæftet	Formulerin g af tekst om metoder og jordforureni ng i udkast til plejeplan	Der har i arbejdsgruppen været uenighed om, hvordan man skulle formulere teksten om metoder og jordforurening. Om der skulle stå "optræk udføres med forsigtighed" eller om "optræk minimeres så vidt muligt". Der er tvivl om, hvorvidt der på et tidspunkt er lagt rent jord på. Claus Andersen (Grøn Agenda Sydhavn) orienterede om en rapport fra 1988, hvori det fremgår, at området på et tidspunkt var klassificeret som kemikaliedepot. Der blev lavet nye prøver i 2011 Blandt mange andre kemikalier, fremhæves særligt Tjærestoffer og Bly herunder som eksempel: I 1988: 55 % prøver med tjæreforbindelser over grænseværdien, 15 % bly over grænseværdien. I 2011: 50 % prøver over grænseværdi, 75 % bly over grænseværdi. Halveringstiden for tjærestoffer kan ifølge nettet være alt mellem 6 år og 200 år. Det er meget ujævnt fordelt. Man kan være heldig eller uheldig. Hvis man skal spore det, skal det registreres præcist. Jens Galby (By & Havn): Jens har udtrykt ønske i By & Havn om at undersøge jordforureningen derude. Nogen har foreslået Sydhavnstippen som nedsivning. Dette er ikke

		det smarteste taget jordforureningen i betragtning, men dette kunne måske give anledning til at få jordforureningen undersøgt. Det er nok ikke muligt at få en fyldestgørende kortlægning. Ole Damsgaard (Danmarks Naturfredningsforening): Formuleringen i plejeplanen må tage udgangspunkt i, at vi ved, der er en risiko. Plejemetoder skal derfor også være bestemt ud fra, at der er en risiko. Claus Andersen (Grøn Agenda Sydhavn): Man skal vurdere hver planteart for sig ift. om det nødvendigt med optræk. For eksempel brombær eller japansk pileurt. Dog er det ikke nødvendigvis nødvendigt for tjørn. Claus Andersen (Grøn Agenda Sydhavn): Et forslag kunne være, at man så vidt muligt minimerer optrækning, rodstikning for vedplanter. Ift. invasive arter minimeres jordkontakt hvor det er praktisk muligt. Nina Svane-Mikkelsen (Grøn Agenda Sydhavn): Tilslutter sig Oles kommentar. Man bør tænke på, at der er børn derude. Derfor skal det også formuleres så strengt, man kan. Jens Galby (By & Havn): Hvis det handler om støv, kan det måske gøres i regnvejr eller med maske. Claus Andersen (Grøn Agenda Sydhavn): Optrækning af tjørn gør, at det øverste lag, som ellers ikke er så forurenet, kan blive forurenet. Lone Ørskov (Sydhavnstippen Naturpleje): Det gøres oftest, når jorden er fugtig, da det er der, det er muligt. I Sydhavnstippen Naturpleje mener vi fortsat at vi kan arbejde forsigtigt med optræk og rodstikning i et omfang, som skønnes nødvendigt for at bevare området, som et tørt overdrev og med henblik på at gøre området tilgængeligt for dyr og for publikum. Set også i lyset af de frivillige ressourcer mener Sydhavnstippen Naturpleje at det med minimering af optræk og rodstikning vil medføre et meget større uoverskueligt arbejde med at reducere tjørn og invasive arter. Vi stamper optræksstedet til efterfølgende. Claus Andersen (Grøn Agenda Sydhavn): Tjørn kan tages med ørnenæb. Dyrene kan hjælpe efterfølgende. Man kan evt. gå efter med le. Efter 2-3 gange dør de små tjørn. Det tager lang tid at trække dem op, og der er bar jord efterfølgende.
--	--	--

		Giuliano Matessi (Friluftsrådet): Der er også en pointe i bar jord ift. biodiversitet, men man skal selvfølgelig tage højde for sikkerhed. Jens Galby (By & Havn): Forslag kunne være at skære dem i maj måned, og derefter slå vækstslaget af med økse, så man splitter stammen ad. Trekantsklinge på buskrydder kunne virke godt, fordi den ikke laver rent snit. Hans Wernberg i Care4Nature kunne have konkret forslag til, hvad man kan gøre med forskellige arter på forurenede jord. Jens undersøger, om der kan findes midler i driftsbudgettet til dette. Der var enighed om, at der laves en formulering i plejeplan, som senere kan modificeres. Ole Damsgaard (DN): Vi kan som partnerskab ikke tage en risiko. Vi skal handle indenfor, hvad der er rimeligt. Derfor skal der ikke mere jord op end rent nødvendigt. Der var enighed om, at man ikke kan klandre hinanden til efteråret, da det vil være en vurderingssag indtil en ekspert, har været inde over. Det blev besluttet, at der formuleres noget ud fra følgende: Man prøver at undgå, at optrække. Når man gør det, undgår man så vidt muligt, at der kommer jord op. Overlaget trampes ned igen. Man prøver aktivt at afprøve andre alternativer i samspil med naturplejedyrene. Eibhlin renskriver ovenstående, så det formuleres i tråd med resten af plejeplanens ordlyd og sender det til godkendelse i Tippen Syder.
14. Plejeplan Se udkast + tilhørende kort vedhæftet.	Godkendelse af udkast	Plejeplanen blev godkendt.
15. Evt. Se nedenstående til orientering vedr. jordfaldshuller: <i>"Erik har markeret jordfaldshuller i sydfolden. Der er mange små jordfaldshuller, fra 5 - 10 cm. Men der er også større.</i>		Punktet om jordfaldshuller blev taget til efterretning. Eibhlin fortalte, at hun flytter til Sydfyn 1. juni, og derfor desværre er nødt til at takke af som projekt- og miljømedarbejder i sekretariatet for Kgs Enghave Lokaludvalg allerede d. 15. maj.

Nogle af dem er aktive, dvs at materiale flytningen i undergrunden sætter nye spor, sprækker og huller. I omfang er de fra 1 - 5 m i diameter. Disse huller (> 1 m) bruger vi til kompostering af biomasse. https://maps.app.goo.gl/mVteUhXY9xX14jnx9 Se link til billeder af jordfaldshuller		
--	--	--

Referater, arbejdsplan, samarbejdsaftale, adfærdskodeks m.v. ligger online:

[Partnerskabet Tippen Syder | Kgs. Enghave Lokaludvalg \(kk.dk\)](#)